

Utdrag af protokallet, hål-
let vid Hi lags ordning utlyst
ordinari Kommunaltämman
med Trökörna socken i skolan
den 28 Mars 1891.

§14.

Ärendet rörande behövet af en ordnad post-
gång inom socknen hade på begäran blif-
vit utlyst och som behövet af en post-
anstalt inom socknen gör sig allt mer och
mer gällande och då Stämman på den den
29 februari 1889 utsatt tränne personen, som
hade gjort ansökan hos Kongl. General-
poststyrelsen om förläggande af en post-
anstalt i Trökörna socken, men på den-
na ansökan icke hade kommit något
Svar, så beslöt Stämman, att samma
personer, som då blifvit utredda och
skulle fönya ansökan, för att om
möjligt få en postanstalt inom socknen.

Samt afven

Justerat:
H. W. Franck
C. J. Pettersson

E. L. Lindgren
ordförande

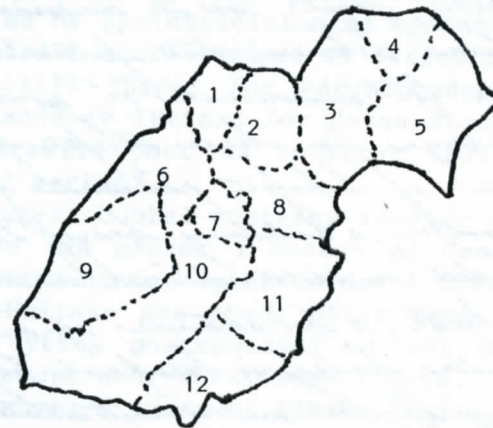
Uppläst i Trökörna kyrka den 30/3 1891 af:
C. S. Karin

Rätt utdraget bekräftar.

E. L. Lindgren

POST- historia från

VISTE HÄRAD

1. Bjärby	7. Längnum
2. Flakeberg	8. Hyringa
3. Sparlösa	9. Trökörna
4. Slädene	10. Främmostad
5. Levene	11. Malma
6. Tengene	12. Bäreberg

Erik Lindgren

POSTHISTORISK SKRIFTSERIE 150

Uppdaterad 1996

OSCAR, med GUDS
Nåde, Sveriges, Norskes,
Göthes och Wendes Konung.

Här givast och Vådiga benägenhet med Gud Allsmäktig.
Förman, Förman, f. d. Statsråd, General Postdirektör,
kommendur med Östra Högst af War Nordstjärne
Orden. Sedan Rikets vid fullgörningen Riksdag för
samlade Ständer, under förutgående af Rikets
börjningar och afseende på de i förut nämnda utskottet och
utskottet skeddade till förbättringar inom Post-
väsendet, sike vidare beräknat något bidrag af Post-
myndiga till Statsverket, samt dels till ändring
skeddade den 11 nämligen Februari, med afseende
af förslag till staten för inkommande är, gjort
framställning om att skilja till skilda stycken för
Statsverket förvaldande, af behöfvat påskeddade för-
ändringar och bestämmelser, i beslutning härunder
juni den Nästige beslut meddelat, dels och under
den 23 derpå följande April, i betraktande af äre
efter nämnda förhållanden förklarade tilläg-
gar, i ett sammanhang af yfvelit underdånigt uttalande
äfrö utskottet till efter annan inkomna ansökningar
om förbättrade och utvidgade postgångar samt
hvad, efter den fullständiga utredning, i meddelat ut-
derberörandes förändring och i afrikt fakt af dessa ären
den härunder, dermed egen förklarade, hafve till mig till-
tit alla förhållande handlingar till förklarade och
dermed framit gått af, med iakttagande af den ordning,
huru till förklarade ärenden är till Post uttalande om
förklarade, i Nästige beslutet som följer.

HÅKANTORP

Ett Kungl. Brev den 30 maj 1855 gav poststyrelsen rätt att genomföra vissa förbättringar av postnätet i överensstämmelse med ett utlåtande från poststyrelsen den 23 april. Det långa brevet innehöll ett antal nummerade punkter, av vilka den femte avsåg

"att, i anseende till den länge överklagade alltför stora långsamheten i postkommunikationen mellan Växjö och Jönköping samt Skaraborgs och Älvsborgs län en ny dubbel postgång tvenne gånger i veckan, fram och åter, må inrättas mellan Jönköping och Vänersborg över Skara och Håkantorp,

att en ny postexpedition må ordnas vid Håkantorps gästgivarvård i Läckö fögderi av Skaraborgs län och

att till fördel för korrespondenter i Skövde och till främjande av lättnad för deras korrespondens med Göteborg, en särskild post må inrättas från Skara till Skövde en gång i veckan".

Uttrycket dubbel postgång innebar att postbefordran skulle ske två gånger i veckan på den angivna sträckan. Det nya postkontoret öppnades den 1 november med Mauritz Reinhold Hultman som chef. Efter hans död i 44 års ålder år 1870 byttes postkontoret ut mot en poststation och ett nytt postkontor inrättades i Vara.

Kungabrevet använder termen postexpedition, medan jag har använt termen postkontor i min kommentar. Detta ger mig anledning att i det följande avsnittet försöka förklara terminologin. Den har ändrats tid efter annan och efter 1986 års ingång kallas alla fasta postanstalter för postkontor. Dessförinnan har det i stora drag varit på det sätt som framgår av det särskilda avsnittet.

Den poststation som ersatte det indragna postkontoret i Håkantorp, förenades med järnvägsstationen på ett par kilometers avstånd. Den blev sålunda en av de många järnvägspoststationer som i takt med järnvägsnätets utbredning inrättades i vårt land. Stinsen blev ansvarig för postgöromålen, även om han ofta hade biträden för den uppgiften.

Biträden var för övrigt ett villkor av chefen för Statens Järnvägsbyggnader innan beslut fattades på hösten 1862 om förenade post- och järnvägsstationer.

Till chef för den förenade post- och järnvägsstationen i Håkantorp efter postkontorets indragning med 1870 års utgång antogs sålunda stinsen Claes Johan Uggla. Efter hans död fick i oktober 1899 stinsen August Ström ta över ansvaret för postservice och därefter vilade detta ansvar på följande järnvägsmän till poststationens indragning med april månads utgång 1969: Edvard Reinhold Larsson (1908-1934), Gustaf Krook (1934-1939), Lars Axel Larsson (1939-1941), Johan Konrad Nilsson (1941-1950), Ernst Johan Andrell (1950-1953), Nils Arnold Thiger (1953-1955), Georg Valdemar Carlsson (1955-1962) och Anders Fritiof Bengtsson (1963-1969).

Kongl. General-Post-Styrelsen öfverlemnar härjemte en härstädes utkommen karta öfver "Sveriges kommunikations-anstalter med hänseende till postväsendet, jernvägs- och telegraflinier, kanaler, vägar m. m.", hvilken karta bör bland Postanstaltens handlingar förvaras.

Ehuru Kongl. Styrelsen anser, att denna karta bör kunna tjena postanstalterne till upplysning och handledning i många förekommande fall, bör likväl, då kartan är af enskild person och på enskildt förlag utgifven, densamma, i fråga om posternes dirigerande, icke begagnas utan föregående pröfning, huruvida de deri förekommande uppgifter öfverensstämmer med de förut i sådant afseende meddelade föreskrifter.

Särskildt anmärkes, att såsom Håkantorps postexpedition blifvit upptagen en i närheten af Falköping befintlig lägenhet, i stället för att densamma är belägen å vägen emellan Skara och Wenersborg, der äfven namnet finnes upptaget, ehuru utan angifvande deraf att på stället finnes postexpedition. Stockholm den 3 December 1860.

O. W. STAEL VON HOLSTEIN.

Wilhelm Roos.

Med 1 exemplar af postkarta.

Benämning av fasta postanstalter

Med det svenska postverkets födelse enligt den s k "Postbådhen" 1636 inrättades förutom några större och genomgående postlinjer ett antal postkontor (till en början kallade "posthus"), huvudsakligen i städerna. Den snart nog införda beteckningen postkontor med postmästare som chefer var den enda termen för de fasta postanstalterna till ett stycke in på 1800-talet. Fram till 1644 hade det inrättats sammanlagt 29 postkontor, en siffra som vid 1800-talets början hade stigit till 110.

År 1830 började s k postuppsyningsmän anställas. De var avsedda för de nordligaste och glest befolkade delarna av landet, där brevväxlingen var obetydlig. De postanstalter som inrättades på detta sätt, fick beteckningen postuppsyningsmansplatser. Även om de allra flesta inrättades i Norrland, kom ett fåtal av dem att ligga söderut, t ex i Borgholm på Öland (1844-1850). Efter ett regeringsbeslut om poststationer på landsbygden 1860 blev de flesta postuppsyningsmansplatserna efter hand utbytta mot poststationer. Deras antal kom aldrig att på en gång överstiga 21. Deras befogenhet var mycket starkt begränsad och de hade aldrig några datumstämplar.

Nästa steg i utvecklingen av floran för olika slag av postanstalter togs 1849 genom att postexpeditioner började inrättas. De var avsedda för orter med större befolkningsunderlag. När beslutet om sådana togs, fanns det ungefär 130 postkontor. Några av dem degraderades till postexpeditioner med den följd att statistiken för 1850 visar på 122 postkontor och 13 postexpeditioner. Vi kan kalla dessa för "postexpeditioner av det äldre slaget". När de hade blifvit likställda med postkontor år 1882, förflöt nämligen nära nog fyra decennier, då det bara fanns två olika slag av fasta postanstalter, postkontor och poststationer, men sedan införde man beteckningen postexpedition för ett helt nytt slag av postanstalter.

De postexpeditioner som tillkom på grund av 1849 års beslut var i allmänhetens ögon likställda med postkontor och de hade samma befogenheter från kundtjänstsynpunkt. De fick också, när den tiden kom, underlydande poststationer. Skillnaden mellan postkontor och postexpedition låg, förutom i beteckningen, i klassificeringen. De fyra högsta klasserna av fasta postanstalter kallades postkontor med postmästare som chefer och de fyra lägsta postexpeditioner med postexpeditörer som chefer. Detta varade fram till och med 1881. Därefter kallades postexpeditionerna också postkontor och deras chefer postmästare. Beträffande tillsättningen bör här nämnas, att det var kungen som tillsatte postmästarna medan poststyrelsen hade rätt att utnämna postexpeditörerna sedan kungen väl beslutat att en postexpedition skulle inrättas. Det var sålunda poststyrelsen som utnämnde postmästare Hultman i Håkantorp.

Från 1869 tillkom i de största städerna s k filialpostkontor. Från dem kan vi bortse i detta sammanhang. En mera långtgående förändring inträffade genom regeringens bemyndigande i mars 1860 för poststyrelsen att "å lämpliga ställen inrätta ett nytt slag av poststationer, vilka äro ämnade att, såsom speditjonskontor, för mera avlägsna orter underlätta förbindelsen med närmaste postkontor eller postexpedition". Det blev en trevande början innan sådana poststationer kom till stånd. De första öppnades först elva månader efter regeringsbeslutet, nämligen den 15 februari 1861. Under de följande åren blev också postuppsyningsmansplatserna utbytta mot poststationer, de sista år 1865. Den 1 oktober det året fanns det 122 postkontor, 79 postexpeditioner och 176 poststationer, d v s bara 377 fasta postanstalter i hela landet.

Antalet poststationer ökade markant från och med 1874, då jordbrukets formella och uråldriga skyldighet att besörja den s k kronobrevbäringen överflyttades på postverket. Det var en så stor reform att jag knappast har kunnat undvika att beröra den i någon enda av mina böcker eller häften om vårt lands posthistoria.

Terminologin utökades med ännu ett ord år 1893, nämligen brevsamlingsställen. De kallades också "poststationer av tredje klassen" och blev efter hand organiserade som poststationer. De var i stort sett en storstadsföreteelse och jag förbigår dem i detta sammanhang. Under 1949 avveckla-

des de sista. I Postmusei årsbok 1990 har jag lämnat en översiktlig redovisning av denna "parentes" i Postens historia.

År 1920 återkom termen postexpedition, men nu för ett helt annat slags postanstalter än de som fanns under tiden 1849-1881. Postexpeditionerna "av det nyare slaget" blev ett mellanting mellan postkontor och poststation. Förestandarna fick den underliga titeln "stationsmästare". De fick inga underlydande poststationer (som fallet varit med "det äldre slaget av postexpeditioner") men de redovisade direkt till poststyrelsen, medan poststationerna avgav sina redovisningar dagligen till de postkontor under vilka de lydde. Redovisningssystemet genomgick en stor förändring på 1970-talet och år 1977 gick man över till termen lokalpostkontor för alla postexpeditioner. Under tiden närmast dessförinnan hade poststationerna avvecklats helt och från den 1 juli 1977 fanns endast postkontor och lokalpostkontor samt postställen. De sistnämnda blev också en parentes genom att även de började kallas postkontor 1986, då även prefixet "lokal" upphörde.

Grästorp

Gutaf Wilhelm Russberg fick tjänsten som stins i Grästorp när järnvägen uppläts för trafik. Från den 1 juni 1867 blev han också ansvarig för samhällets postservice. I ett brev till poststyrelsen den 25 juli 1873 anmälde postinspektionen för Västra Stambanan att Russberg hade avvikit från Grästorp. Vid resa till Grästorp hade postinspektör P Ch Bergman konstaterat kassabrist och hos landskansliet begärt laga kvarstad på Russbergs egendom. För största delen av bristen fanns det dock säkerhet genom den borgen som handlandena J F Rydberg och Joh. Johansson i Grästorp hade lämnat för Russberg. Bokhållaren B Lundgren från Uddevalla vikarierade nu som poststationsföreståndare.

Vid flera tillfällen hade invånare i Grästorp hos poststyrelsen begärt att få högre status på posten eftersom befogenheterna för en poststation inte ansågs tillräckliga för en ort av Grästorps storlek. I ett brev den 13 oktober 1873 upprepade ett antal företrädare för samhället denna önskan. Poststyrelsen ansåg vid ärendets föredragning den 13 november 1873 att det inte borde föranleda till någon åtgärd.

Brevet torde ändå ha bidragit till att post och järnväg skildes åt och som poststationsföreståndare anställdes enligt beslut den 2 mars 1875 handlanden Gustaf Rydeberg med 600 kronor i årsarvode. Ingeborg Kristina Maria Rydén blev föreståndare den 1 juni 1896 efter ett drygt år som föreståndare för poststationen i Stöllet. När hon avgick 1922 tog Märta Alice Bender över för drygt ett år, och den 1 juli tillträdde Alfild Wallberg, samtidigt som poststationens status höjdes till postexpedition. Den har funnits på flera platser i samhället sedan dess med olika chefer. År 1977 ändrades benämningen till postkontor enligt en ny terminologi och i november 1985 kunde postmästare Gun Sjöb med sin personal flytta till en nybyggd affärs- och bostadsfastighet. Hon hade tagit över postkontoret med ansvar för postservice till drygt 2700 hushåll.

Ulvstorp

Anders Leo Rasmusson blev stins och postansvarig för den förenade post- och järnvägsstation som inrättades i Ulvstorp den 1 mars 1868. Han följdes efter kort tid av Olof Andersson, som i sin tur avlöstes i september 1897 av Sven August Hermanson. Denne hade ansvaret till april 1916, då Gustaf Adolf Olsson tog över efter 27 år som föreståndare vid den förenade stationen i Grunnebo. Sedan hade följande järnvägsmän ansvaret för posten i Ulvstorp: Karl Oskar Jergil (1942-1947), John Brynolf Frennberg (1947-1949) och Eric Hjalmar Larsson (1949-1954).

Den 1 juni 1954 skildes posten från järnvägen och Nora Margareta Lindqvist blev poststationsföreståndare med uppgift att också svara för transporten på den 50 meter långa sträckan mellan järnvägsstationen och posten. Den 1 augusti 1963 tog Karl Teofil Johansson över poststationen. Han hade varit föreståndare för poststationen i Brismene sedan den 1 juli 1930 och hunnit få medaljen för nit och redlighet i rikets tjänst. Ansvaret för poststationen i Ulvstorp fick han släppa med mars månads utgång 1969, då poststationen drogs in.

Främmestad

Inspektor Gösta Fredrik Stafs von Post utsågs till föreståndare för poststationen i Främmestad, när den öppnades den 1 januari 1875, då postverket övertog ansvaret för kronobrevbäringen i Västergötland. Hans årsarvode blev 250 kr. Efter hans död i december 1880 antogs bokhållaren Carl Elis Norman till föreståndare med oförändrad ersättning. Denne sade upp sig till upphörande redan den 1 april 1882, varefter civilingenjören Axel Wilhelm Nordin tog över på oförändrade villkor och i samma lokal som den ursprungliga. Ännu ett byte ägde rum den 1 juli 1894, då fanjunkaren Anders Krona tog över befattningen och behöll den drygt 21 år. Han fick ersättningen höjd till 300 kr den 1 juli 1911

nojäktigt fullgöra sina tjänsteåligganden.
 Nuvarande poststationsföreståndarens i
 Höckgården vid penultima memorial
 varder härmed återseend.

Marickow, i Landtkamliet, den 27
 April 1878.

På Landtsföruige Rådets vägnar:
 O. Sjögren Landtsföruige Rådets sekreterare

HÖCKGÅRDEN (Bärebergs socken)

Tf kronofogden C A Tengbom antogs till föreståndare för den poststation med namnet Höckgården som öppnades när ansvaret för kronobrevbäringen överfördes på postverket den 1 januari 1875. Hans årsarvode fastställdes till 300 kr, det högsta som betalades till någon av de tolv nya poststationsföreståndarna inom hela Barne fögderi. Posten till Höckgården bars från Ulvstorps järnvägsstation enligt ett kontrakt med hemmansägaren Sven Magnusson i Höjen i Sparlösa socken. Hans ersättning för denna tjänst blev en krona per mil.

Tengbom lämnade Höckgården med 1876 års utgång och efterträdades av eo landskontoristen Axel Wählin med oförändrat arvode. Poststationen blev kvar på sin plats. Den 7 februari 1878 sände postinspektionen i Göteborg till poststyrelsen Wählins uppsägning av kontraktet, ett brev som även innefattade "förslag till bland annat indragning av sagde poststation, ävensom poststationen i Malma, och inrättande av dylik postanstalt i stället vid länsmansbostället Askjum". Till detta tillstyrkte postinspektionen bifall.

Efter särskild framställning från kyrkoherde E G Sandzén jämte en lång rad petitionärer som anlitade Höckgårdens poststation, beslöt poststyrelsen att den fick vara kvar

tills vidare. Till ny föreståndare antogs kyrkoherden med halverat årsarvode, 150 kr från och med maj 1878. Därmed flyttades poststationen med bibehållet namn från sin ursprungliga plats till kyrkoherdebostället. Ännu en flyttning genomfördes den 1 april 1893, då folkskolläraren Gustaf Kjellén efterträdde Sandzén. Han fick vara med om att byta överordnad chef genom att poststationen år 1897 överfördes från Vara till Vänersborgs förvaltningsområde.

Med tillkomsten av Västergötlands-Göteborgs järnväg vid det nya seklets ingång blev emellertid sagan all för poststationen i Höckgården, detta trots en tre sidor lång inlaga från kyrkoherde Svante Arén tillsammans med ett stort antal av Bärebergs sockenbor. Inlagan baserades på ett protokoll, som förts vid en extra kommunalstämma den 16 oktober 1899. Stämman ansåg inte att den i samband med poststationens indragning planerade lantbrevbäringen på linjen Nossebro-Malma skulle kunna ersätta poststationen i tillräcklig omfattning. Många som vant sig vid poststationen i Höckgården skulle behöva bege sig till Nossebro i Essunga socken för att uträtta postärenden. Man påvisade också rättvisekrav: "Då andra poststationer - t ex Tengeneds, som ligger lika nära Grästorp och dessutom i samma kommun, kunna få existera på detta avstånd, så synes det ock billigt, att Höckgårdens poststation bibehålles".

Detta hjälpte nu inte och folkskollärare Kjellén fick frånträda sitt kontrakt. Med 1800-talets utgång försvann alltså Höckgården från postanstaltsförteckningen. Hemmansägaren Herman Johansson, som sedan 1897 haft kontrakt om postföring mellan Grästorp och Höckgården blev också av med detta.

		Grästorp—Höckgården—Grästorp.			
		(Från den 1 september 1897.)			
M. F.	—	9,30		O. L.	4,5
M. F.	10,0	10,15	0,1	O. L.	3,30
M. F.	10,45	11,0	0,1	O. L.	2,35
M. F.	11,40	11,55	0,5	O. L.	1,40
M. F.	12,40	12,55	0,5	O. L.	12,40
M. F.	1,30	1,55	0,5	O. L.	11,40
M. F.	3,30	3,35		O. L.	10,0
M. F.	4,5	—	0,4	O. L.	—
			4,0		10,15
					9,30

TENGENE(D)

Kommunalstämman med Tengene socken den 18 februari 1895 behandlade frågan om postgången. Pastor A Lidell och godsägare J Andersson utsågs att göra framställning till poststyrelsen om att "åvägbringa ordentlig postgång från Grästorp till Tengened i sammanhang med den gångpost som framgår från Grästorp till Främmestad". De fick också i uppdrag "att uppgöra med lämplig person som är boende nära Tengeneds prästgård och är villig att förestå poststationen".

Under den följande handläggningen av frågan var såväl civilstatstjänstemännen som postmyndigheterna välvilligt inställda till förbättring av postgången. I en skrivelse till poststyrelsen den 22 augusti 1895 hemställde sålunda postinspektionen i Göteborg om att poststyrelsen skulle godkänna ett förslagskontrakt med arbetaren Anders Peter Andersson från Tengenedstorp om att fullgöra lantbrevbäring två gånger i veckan fram och åter på en 19 km lång linje Grästorps poststation-Mariebergs handelsbod-Trökörna småskola-Trökörna folkskola-Trökörna småskola-Tomtens handelsbod-Idebackens handelsbod. I Mariebergs handelsbod föreslogs en poststation med handlanden P J Lundgren som föreståndare. Ärendet omfattade också ett kontrakt med Anders Hansson i Anestad Västergård om postföring på linjen Grästorp-Höckgården med viss ändring av den tidigare linjesträckningen. Enligt det nya kontraktet skulle han "vid gångpostföringens fullgörande taga vägen öster om ån Nossan samt besöka den ifrågakämllda poststationen i Tengened". Förslaget innebar bl a att den dittillsvarande lantbrevbäringen Främmestad-Idebacken skulle bytas ut mot en lantbrevbäring från Grästorp till Idebacken.

Poststyrelsen godkände förslaget och en av dess följder blev sålunda att en poststation öppnades med socknens namn den 1 november 1895. Handelsmannen och poststationsföreståndaren Petter Johan Lundgren fick teckna ett kontrakt som innebar att han skulle sköta poststationen utan arvode från postverket under ett år och därefter fram till år 1900 för 50 kr om året. Han begärde i ett brev till poststyrelsen den 25 maj 1897 att få detta kontrakt ändrat "på grund att jag icke hade kännedom om de besvär en poststation medförde". Poststyrelsen hänvisade emellertid till

kontraktet och gick inte med på någon lönehöjning vid det tillfället. Det gjorde man dock från det nya seklets ingång då Lundgrens åsersättning steg till 175 kr. År 1906 steg den till 200 kr, 1913 till 240 och 1918 till 400 kr.

Den sista höjningen hade Lundgrens efterträdare god nytta av, för han tillträdde redan den 1 juni 1918 och var kvar med allt bättre villkor till och med april 1930. Därefter övertogs poststationen i tur och ordning av två handlande, Nils Oskar Martin Davidsson (1930-1936) och Carl Ludvig Persson (1936-1968). Den sistnämnde ansvarade också för lantbrevbäring på linjen Tengene-Eklanda från och med september 1967. Poststationen i Tengene drogs in med oktober månads utgång 1968.

Förslag till Tidtabell

för lantbrevbäringen på linjen Grästorp -
Tengened - Idebacken (356, II)

Dagar.	An- komst. kl.	Af- gång. kl.	f. m eller e. m.	Ny- mil.	Poststationer och platser, som af lantbrev- bärare besöks	Dagar.	An- komst. kl.	Af- gång. kl.	f. m eller e. m.
356, II.									
<u>Grästorp - Tengened - Idebacken</u>									
(S. a. m. den 1 jan. 1896).									
O. L.	—	10.0	f. m.		Grästorps poststation	O. L.	7.30	—	e. m.
O. L.	10.45	10.15	f. m.	0.4	Tengeneds poststation (Marieberg)	O. L.	6.55	6.45	e. m.
					Trökörna ena småskola				
					Trökörna folkskola				
				1.5	Trökörna andra småskola				
					Tomtens handelsbod				
O. L.	2.15	—	e. m.	1.9	Idebackens handelsbod	O. L.	—	3.15	e. m.

Göteborg, af Postinspektionen i
Västra Postdistriktet, den 20 december
1895.

Under Postinspektörens tjänst,

W. H. Larsson

Tamstorp (Trökörna socken)

Hembygdssamlade filatelister har i allmänhet inga svårigheter att komplettera albumbladen med avtryck av Tengene poststations datumstämpel. Men den sydliga grannsocknen Trökörna fick aldrig sitt namn representerat i poststationsförteckningen. Ändå sattes önskemålen om en poststation i Trökörna på pränt långt tidigare än vad fallet blev med Tengene. I det stora ärendet i poststyrelsens arkiv finner man en begäran 1887 om en poststation i Tamstorp. Den framställningen gick igenom efter upprepade försök under tio år men poststationen blev indragen med tillkomsten av järnvägen Trollhättan-Nossebro år 1916 och ersatt med Frambo förenade post- och järnvägsstation.

Men Trökörna fick vi aldrig se i någon datumstämpel, för man frångick den ofta anlidade principen att ge poststationen socknens namn. Så här gick det till i stora drag när Trökörnaborna lyckades få en poststation i Tamstorp:

I en framställning den 27 oktober 1887 betonades hur besvärliga postförhållandena var för invånarna i Trökörna socken. De kunde bli bättre, menade man, om en poststation inrättades i Tamstorp utmed postföringsvägen mellan Grästorp och Främmestad.

Poststationsföreståndare Gustaf Rydeberg i Grästorp tillstyrkte framställningen trots att han räknade med inkomstbortfall på grund av minskad trafik genom att grannskapet fick en poststation, där en del av hans dittillsvarande kunder skulle utträta sina postärenden. Han antydde emellertid att poststationen i Höckgården kunde dras in om det blev bifall. Kronolänsman C H Bergmark i Askjum motsatte sig indragning av poststationen i Höckgården och på avstyrkan av postinspektören i Göteborg lämnade poststyrelsen framställningen utan åtgärd. Det skulle efter det försöket dröja mer än nio år innan Tamstorps poststation blev verklighet. Men i Tengened hade man bättre framgång vilket kan utläsas av det närmast föregående avsnittet i detta häfte.

Efter upprepade misslyckade framställningar om en poststation i Tamstorp 1887, 1889, 1891 och 1893 hade man äntligen framgång och lyckades få en poststation inrättad den 1 september 1897 med arrendatorn Harald Wilhelm Franck som föreståndare. Tillkomsten av poststationen medförde

också att lantbrevbäringen till Idebacken ändrades att utgå från Tamstorp i stället för att utgå från Grästorp.

Ny poststationsföreståndare i Tamstorp blev den 1 april 1900 godsägaren A M Christenson, som lyckades få ingångsarvodet 50 kr höjt till 150 kr per år från den 1 oktober 1903. Det blev sedan åtskilliga byten på befattningen och postchefslängden i Tamstorp fick fram till poststationens indragning den 16 februari 1916 följande utseende: Carl Bernhard Christensson (1904, juni-sept), Frans Oskar Samuelsson (1904-1908), Fredrik Lundell (1908-1912), Johan Gerhard Jansson (1912-1913), Elin Tufvesson (april-sept 1913) samt Alfred Andersson (okt 1913 - febr 1916), Som förut nämnts, var tillkomsten av järnvägen Trollhättan-Nossebro orsak till att poststationen i Tamstorp drogs in. Även om den konologiska ordningen därigen bryts, har jag funnit det riktigt att närmast härefter redovisa poststationen i Frambo.

Tamstorp—Idebacken. (Från den 2 oktober 1897.)			
4,30			
1,0	Thamstorps poststation	O. L.	3,15
	Trökörna ena småskola.....		—
	Trökörna folkskola.....		
	Trökörna andra småskola.....		
	Tomtens handelsbod		
7,0		O. L.	— 12,45
	Idebackens handelsbod		

FRAMBO (Trökörna socken)

Postdirektionen i Göteborg redovisade i en skrivelse till poststyrelsen den 23 oktober 1915 vilka förändringar som ansågs lämpliga av postdistributionen i anslutning till att järnvägen Trollhättan-Nossebro skulle tas i bruk för allmän trafik. På grund av en tidigare framställning (19 februari 1915) hade poststyrelsen redan beslutat att poststationer skulle inrättas vid järnvägsstationerna Åsaka, Norra Björke, Frambo och Främmestad med indragning av de dittillsvarande "lantpoststationerna" Åsaka, Björke, Tamstorp och Främmestad. På grund av kontraktets ordalydelse blev därför bl a poststationsföreståndaren och trädgårds-

mästaren Alfred Andersson i Tamstorp av med sin arbete med posten.

Vid stationen i Frambo blev dess föreståndare N B:son Rosqvist ansvarig för posten. Han uppgavs på poststationskortet ha varit poststationsföreståndare i Björsared under tiden 1 januari 1900-15 februari 1916. Någon poststation hade emellertid aldrig inrättats i Björsared utan anteckningen får utan ytterligare efterforskning tolkas så att han varit ansvarig för Björsareds järnvägshållplats under den angivna tiden.

Den 1 mars 1922 övertogs den förenade post- och järnvägsstationen av Linus Valdemar Lundkvist, följd 1931 av Hilda O Andersson. Efter hennes avgång 1944 var följande järnvägsanställda ansvariga för postservice i Frambo: Anna Mouwitz (1944-1946), Paul Mouwitz (1946-1947), Borghild Maria Pettersson (1947-1955) och Carin Birgitta Maria Hallberg (1956-1960).

Järnvägsepoken tog slut den 1 november 1960 och efter en period då järnvägsfolk ändå fortsatt ansvarade för posten, blev det Kerstin Nilsson som formellt fick överta den icke förenade poststationen den 1 februari 1962. Hon fick uppleva poststationens indragning med mars månads utgång 1973. De som låtit sig betjänas av posten i Frambo, blev nu anknäpta till lantbrevbäringslinjen från Grästorp.

STORA LEVENE (Levene socken)

Kommunalstämman med Levene kommun i skolhuset den 8 juli 1903 beslöt att "ingå till Kungl.Generalpoststyrelsen med värdsam anhållan om inrättande av postanstalt vid Håkantorps anhalt å Lidköping-Håkantorps järnväg". Beslutet realiserades genom ett brev den 5 september, vilket poststyrelsen remitterade till postmästaren i Vara för yttrande. Denne fann att skäl talade för att inrätta en poststation vid Håkantorps anhalt och tillade bl a följande:

"Under många år ända till 1870 låg just på denna plats postkontoret Håkantorp, som detta år flyttades till Vara, varefter traktens innevånare voro hänvisade till den några kilometer avlägsna poststationen Håkantorp vid Uddevalla-

Herrljunga järnväg, dit ingen allmän landsväg ledde och endast järnvägsresande hade ärende".

Postmästaren förordade ansökningen och anslöt sig till det föreslagna namnet Stora Levene. Postinspektionen i Göteborg hade under utredningen funnit att "för poststationens skötande icke ifrågasatts någon ersättning av postmedel" och att ingen annan kostnad skulle belasta postverket "än för erforderliga posttransporter till och från vederbörande postförande bantåg". Till föreståndare föreslogs handlanden Fritz Adolf Edlund och med framställningen sändes ett förslagskontrakt, "enligt vilket Kinnekulle-Lidköpings järnvägsaktiebolag förbundet sig att låta verkställa posttransporter mot en ersättning, i ett för allt, av tvåhundra kronor för helt år räknat".

Poststyrelsen beslutade enligt framställningen och från den 1 april 1904 fanns således poststationen med namnet Stora Levene på den plats, där det ursprungliga postkontoret i Håkantorp hade legat. Den förenade post- och järnvägsstationen med namnet Håkantorp fanns dessutom vid samma järnväg på blott tre kilometers avstånd.

Kungörelse,

angående öppnande af poststationer.

Den 1 nästinstundande april öppnas poststation i *Gerlesborg* inom Göteborgs och Bohus län, i *Stora Levene* inom Skaraborgs län, i omedelbar närhet af den å järnvägslinjen Lidköping-Håkantorp belägna Håkantorps anhaltstation, samt i *Hortax* och *Kuivakangas* inom Norrbottens län. Stockholm, af Kungl. Generalpoststyrelsen, den 22 mars 1904.

E. VON KRUSENSTJERNA.

Victor Melander.

Handlanden Edlund, som från 1905 års ingång lyckades utverka 200 kr i årsarvode, blev inte långvarig som föreståndare för Levene sockens andra poststation. Efter anmärkningar vid inspektion den 12 november 1907 fann han för gott att själv begära sitt avsked och skomakaren Lars Johan Andersson i Storegården blev antagen till föreståndare från december månads ingång med 400 kr i årsarvode.

Med 1909 års ingång flyttades poststationen till järnvägsstationen och förenades med denna. Detta var möjligt, sedan erforderlig tillbyggnad av stationshuset hade blivit gjord.

Johan Alfred Eldh fick nu ta hand om både post och järnväg, men redan i december 1910 blev det skilsmässa från järnvägen och skomakare Lars Johan Andersson fick åter förtroendet att sköta traktens postärenden. Hans årsarvode blev nu 420 kr, d v s lika mycket som järnvägsmannen Eldh hade haft. Alfhild Ingeborg Andersson övertog poststationen den 1 februari 1917 och svarade för den i drygt sju år. Hon lämnade över till Karin Andersson den 1 april 1924 som efter 37 års tjänst avgick med ålderdomsunderstöd den 1 juli 1961. I detta sammanhang organiserades poststationen om till en postexpedition. Elin Røjme blev med titeln "stationsmästare" föreståndare för postexpeditionen. I takt med flera ändringar i terminologin blev postexpeditionen ett "lokalpostkontor" den 1 juli 1977 och fick beteckningen enbart "postkontor" med 1986 års ingång. Redan med juni månads utgång 1973 hade namnet Stora Levene ändrats till Vara 3 i postverkets då ännu bestående strävan att låta poststationer få centralortens namn. Den 1 oktober 1990 återfick postkontoret i Stora Levene sitt namn, samtidigt som ett 15-tal andra orter upplede motsvarande förändring. I projekt "Nät 92" lämnades posten ut på entreprenad till Karl-Åkes Storköp.

Inlämningsbevis rörande postanvisningsbelopp.

878

Å härvarande poststation har denna dag blifvit för en postanvisning till

Ystad och *A. B. Ystad. Nya Föb.* inbetaladt
ett belopp af *Se tio fyra* (64) kronor — öre;
hvarå detta till bevis meddelas.

Postanvisningsavgift öre.
För expressbefordran "
" mottagningsbevis "
Summa - 10 öre.

Liv Edlund

Blankett nr 139 b.
(Maj 1902.)

BÄREBERG

I ett brev till poststyrelsen den 18 februari 1915 gav ordföranden i Bärebergs kommunalstämma Gustaf Kjellén uttryck för socknens oro för att någon poststation inte skulle inrättas vid den blivande järnvägsstationen. Han skrev bl a att "Bärebergs kommun har ock haft postfrågans bättre ordnande i sikte, då den bidragit till järnvägen med en jämförelsevis hög teckning för erhållande av en station".

Möjligen kunde Kjelléns oro ha varit befogad, men han torde knappast ha haft tillgång till de uppgifter som lämnades av postdirektionen i Görteborg i dess brev till poststyrelsen den 19 januari 1915. Där stod bl a att järnvägsförvaltningen betecknade Gärdhem och Bäreberg som hållplatser och några förenade post- och järnvägsstationer var inte avsedda att inrättas där.

Järnvägsbyggnaden skred allt vidare och tjänstemän vid Posten gjorde en detaljerad plan för omorganisationen. Den 23 oktober 1915 skrev postdirektionen bl a följande i ett tre sidor långt brev till poststyrelsen: "Även vid hållplatserna Gärdhem och Bäreberg, där större byar äro belägna, och varest postanstalter förut varit i verksamhet (Gärdhem och Höckgården), erfordras poststation; och hemställes att sådana måtte inrättas med benämning Gärdhem och Bäreberg. Den senare skulle förläggas till hållplatsens omedelbara närhet och förestås av häradsdomaren J Andersson, född den 2 februari 1852.

Poststyrelsen godkände förslaget och den nya organisationen började tillämpas den 17 februari 1916. Häradsdomare Joh. Andersson fick 180 kr i årsarvode och efterträddes den 1 oktober 1916 av fru Anna Forssén, som den 1 juli 1917 fick årsarvodet höjt till 240 kr. Det hade hon inte så lång glädje av, för redan med 1918 års ingång lämnade hon över poststationen till fru Maja Lundkvist.

Den 1 mars 1922 förenades poststationen med järnvägsstationen och Gustaf Anton Ohlin, som varit föreståndare för järnvägspoststationen i Frambo sedan november 1921 trädde till. Det blev emellertid hans hustru Bertha Kristina Ohlin som i matrikeln antecknades som poststationsföreståndare. Hon avgick den 1 november 1947 och därefter ansvarade Kerstin Elisabeth Livh för posten i Bäreberg till poststationens indragning den 1 oktober 1958.

FLAKEBERG

På grund av ett kommunalstämmbeslut skrev folkskolläraren C A Widén den 25 april 1898 till poststyrelsen och anhöll om att få en poststation inrättad vid Flakebergs skola. I motiveringen framhöll han bl a följande: "Flakebergs kommun har under några år fått sin löspost avlämnad inom socknen, men detta kommer nu ej vidare att ske, då ny poststation den 1 maj öppnas i Sjuberga. Det är ock nästan omöjligt att få någon, som åtager sig postmottagningen och utlämningen mot det arvode socknen, belastad av dryga utgifter, kunnat erlægga". För detta hade postinspektionen i Göteborg inte någon förståelse. I sitt remissvar till poststyrelsen skrev postinspektör Otto Schütz bl a detta: "Då nuvarande postgången Grästorp-Tun-Grästorp passerar Flakebergs skolhus 6 gånger i veckan och i Flakeberg boende korrespondenter sålunda äro i tillfälle att erhålla daglig post medelst lösväska, synes det för dem vara väl ställt i postalt hänseende och det torde kunna antagas såsom sannolikt, att skollärens i Flakeberg önskan att bliva poststationsföreståndare varit huvudsakliga anledningen till den gjorda framställningen."

Vid föredragning den 11 oktober 1898 fann poststyrelsen att framställningen om en poststation i Flakeberg inte borde "till vidare åtgärd föranleda". Nya försök gjordes emellertid och till sist lyckades man. Den 1 oktober 1917 inrättades sålunda en poststation med handlanden Karl Emil Andersson som föreståndare. Hans årsarvode på 240 kr innefattade jämväl skyldigheten att transportera posten de 20 meter som skilde poststationen från järnvägens hållplats.

Den 1 juli 1918 tog handlanden Frans Gottfrid Thorsell över poststationen, följd den 1 mars 1924 av kollegan Fritz Arvid Lindberg. Efter hans död den 1 juni 1931 uppehölls befattningen under juni månad av fru Magda Elisabet Lindberg, varefter Per Albert Abelson blev föreståndare. Edith Sofia Viola Abelson vikarierade för honom under vissa perioder med början 1943 och blev själv föreståndare med 1950 års ingång.

I Flakeberg blev förre lantbrukaren Karl Josef Poucette poststationsföreståndare den 1 maj 1953, följd den 1 juli 1956 av Märtha Thulin. Anna Hildur Broberg tog över med juni månads ingång 1958 och var poststationsföreståndare till poststationens indragning den 1 april 1969.

FRIDHEM (Längnums socken)

Vid kommunalstämman med Längnums socken den 27 december 1909 fick protokollets sjätte paragraf följande text: "Enär traktens befolkning voro synnerligen vanlottad i fråga om postväsendet alldenstund någon poststation ej finnes utan på långt avstånd, ansåg kommunalstämman det högeligen nödvändigt, att en poststation inrättades inom kommunen med daglig postgång och uppdrog därför kommunalstämman åt major A M Bergmark såsom sammankallande, pastor Aug. Holmqvist, ledamöterna i kommunalnämnden A J Andersson och Aug. Hällström att ingå till Kungl. Generalpoststyrelsen med vördsam anhållan härom".

Protokollsutdraget upplästes i Fridhems kyrka den 2 januari 1910 av Aug. Holmqvist. De utsedda fullgjorde sitt uppdrag i ett brev till poststyrelsen den 15 april 1910, varide anhöll att få en poststation förlagd till närheten av Fridhems kyrka. Sedan postdirektionen i Göteborg fått ärendet på remiss från poststyrelsen fick föreståndaren för poststationen i Ulvstorp tillfälle att yttra sig. Han konstaterade att posten till Sparlösa och Slädene socknar var betydligt större än den som var adresserad till "Fridhem m fl ställen". Han framhöll också att major Bergmark under många år haft och forfarande hade dagligt körbud till stationen i Ulvstorp, som hämtade posten i lösväska.

I sitt svar till poststyrelsen redovisade postdirektionen att sökandena fick sin post med lantbrevbäring fyra gånger i veckan på ringlinjen Ulvstorp - Örlanda handelsbod - Hyringa småskola - Lerum Raggegården - Ekedal - Malma egendom - Fridhems kyrka - Längnum - Hyringa folkskola - Hyringa stommen - Örlunda handelsbod - Ulvstorp. Postdirektören tillade: "Jag hade tänkt att genom lantbrevbärens uppflyttning i första klassen och genom linjens utökning till gården Hedåker, där en av sökandena, majoren Bergmark bor, söka förbättra förhållandena, men poststationsföreståndaren i Ulvstorp anser de ifrågasatta anordningarna obehövlige. Jag anser den ifrågakända poststationen och utvidgade postbefordringen tills vidare icke vara behövlige."

Poststyrelsen fann vid föredragningen den 15 juni 1910 "förevarande framställning ej böra bifallas".